

SAVA

haja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravištvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četr leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Save“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Save“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inerati po dogovoru. Inerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Albanija.

Čim dalje životari v bolečinah rojeno dete našega zunanjega ministrstva, samostojna Albanija, tem zamotanejša postajajo razmere in popolnoma jasno je, da ne bo mogoče, ustvariti iz poldivjega naroda moderno urejeno državo.

Kako tudi? Predvsem je Albanec, ki živi že stoletja v popolni svobodi, ki ropa, krade in mori, nedostopen vsaki kulturi, ki mu bi nalagala utesnitev teh svojih šeg in navad. Vrhtega pa sta dve tretjini prebivalstva mohamedanske vere in le-ti se ne bodo nikdar podvrgli evropski kontroli ali evropskemu vladarju. Na to računa, in sicer ne brezuspešno, kakor so pokazali zadnji dogodki, tudi Turčija, ki stoji sedaj bolj kot kdaj poprej pod mladoturškim vplivom.

Kakor znano, se je v balkanski vojni Avstrija kapricirala na to, da se ustvari samostojna Albanija. Hitro je s to zahtevo soglašala Italija in naposled je tudi londonska konferenca veleposlanikov sprejela določbo, da se zmagovitim Srbom in Črnogorcem odvzame del krvavo pridobljenih albanskih pokrajin in da se ustanovi samostojna Albanija, ki naj se deli v dve interesni sferi. Severni del, to se pravi gore, brdi in pečine, naj bi stal pod avstrijskim, južni del, kjer je ob skaderskem jezeru ravnina in predvsem morje, naj bi stal pod italijanskim vplivom. To samostojno kneževino naj bi vladal po nasvetu Avstrije princ Wied, ožji sorodnik rumunskega kralja.

Med tem časom so pa ustanovili v Albaniji provizorično vlado s sedežem v Valoni, ki naj bi pripravila tla novemu knezu ter dala stvoru, ki je bil načrtan samo na papirju, nekako obliko moderne države. Na čelu te vlade stoji Izmail Kemal, ki si je ustvaril svoje ministrstvo in s katerim „vlada“ sedaj po svoje. A koj začetka se je tej provizorni vladi uprl znani branitelj Skadra, Essad paša. Zbral si je somišljenike in napovedal provizorni vladi boj. In ta boj vodi Essad paša tudi še sedaj ne le z besedami, nego z dejanji. Cele bitke je že imel s pristaši provizorne vlade in ravno zadnje dni je zopet potolkel vladne čete pri Elbasanu. Onemoglost Izmail Kemala izpričuje tudi dejstvo, da

ni mogel zabraniti svoječasni albanski vpad v Srbijo in Črno goro.

Tako so se razvijale razmere v novi Albaniji naprej in čim bolj se je bližal čas, da zasede albanski prestol princ Wied, tem bolj so postajale razmere zamotane, dokler niso dosegle začetkom januarja višek.

Dne 6. januarja namreč je prispelo v Valono 6 mladoturških častnikov in 200 vojakov z nameonom, da odstavijo Izmail Kemala ter posade na prestol bivšega turškega vojnega ministra Izzet pašo. Slučajno pa je o tem izvedela provizorna vlada, ter je vse turške vojake zaprla in razglasila v Valoni, kot sedežem provizorne vlade, obsedno stanje. To dejstvo kaže dovolj jasno, kako stoji stvari v Albaniji. Prav posebnega pomena pa je ta poizkus zategadelj, ker naj bi bil postal albanski knez Izzet paša, bivši vrhovni poveljnik turške armade in turški vojni minister, ki je tik pred tem dogodkom odložil ministrstvo, katero je zavzel Enver beg, duša mladoturškega gibanja. Mladoturki zahtevajo že iz vsega početka samostojno Albanijo pod turškim knezom in turško nadvlado. Očividno pa imajo tudi med Albanci samimi dovolj ugodnih tal, da lahko širijo svoje ideje. Saj smo že gori omenili, da mohamedanski Albanci, katerih sta dobri dve tretjini, ne bodo nikdar priznali evropskega kneza ter, kadar le mogoče, paktirali s svojimi verskimi brati, Turki.

Avstrijska kandidatura princa Wieda za albanski prestol stoji torej na precej trhljih nogah, kar tudi že iz vsega početka ni bilo dvomljivo. Kako si je pač mogla Avstrija in ž njo vred princ Wied domišljevati, da bo mogel pruski oficir, ki ima izkušnje kvečjemu v vojašnici in pri ženskah, evropsko vladati narod, ki živi o priprostem rodbinskem starešinstvu in kateremu manjka vsak smisel za državo. Ali je naš zunanji minister grof Berchtold res tako naiven, da misli, da bo mogel brezvplivni pruski častnik voditi albansko politiko v avstrijski smeri? Ali imajo v našem zunanjem uradu zavezane oči in jih je bog udaril s kurjo slepoto? Albanska politika se giblje že sedaj popolnoma v italijanskih vodah in vsi milijoni, ki smo jih porabili v podkupovanje albanskih četašev,

so kar najbolj pripravili tla — Italiji. Italija s svojo enotnostjo, s svojimi trgovskimi zvezami in kolikor toliko tudi s svojim jezikom, izpodriva vzlic vsem prijateljskim odnošajem Avstrijo, kjer le more. In kako dobro ji gre to izpod rok, označuje pismo, ki ga je pisal nek albanski Avstriji prijazen velikaš in ki se glasi:

„Naše albansko ljudstvo simpatizira že od nekdanj z Avstrijo. Saj je pa to tudi naravno, ker izvršuje ravno Avstrija že stoletja protektorat nad albanskimi katoliki. Avstro-ogrška monarhija je izdala tekom teh let nebroj milijonov za našo deželo. Zato opazujemo Albanci z veliko žalostjo, kako se manjša od dne do dne avstrijski vpliv v novi kneževini. Pred prvo balkansko vojno se je upoštevalo sploh samo avstrijske konzule, med tem, ko so zastopniki drugih velesil veljali le kot privatne osebe. Izza vojne pa se je to popolnoma predrugačilo. Albansko ljudstvo, ki je vedno videlo v Avstro-Ogrski svojega pravega rešitelja, opazuje sedaj na svojo žalost, kako ravno druge države, Angleška, Francija in predvsem Italija, Avstrijo izpodrivajo, kjer le morejo. Italija deluje mrzlično ter uporablja spretno vse ugodne prilike, osobito pa ne štedi z velikanskimi svotami denarja. Posebno razteguje svoj delokrog na šole in bolnišnice. Sole v Durazi in Skadru so večinoma že v italijanskih rokah in nove misli ustanoviti v Elbasanu, Tirani, Valoni itd. Pouk je popolnoma brezplačen, kakor so brezplačne tudi knjige. Nekateri dobivajo poleg tega še obleko in hrano in tudi z denarjem se podpira obisk italijanskih šol. Laški agentje hodijo po hišah ter nagovarjajo celo one stariše, ki so dozdaj pošiljali svoje otroke v avstrijske šole, da naj pošiljajo le-te odslej v laške. Lepo število albanskih mladeničev se pošilja v nadaljno izobrazbo v Italijo, da se tamkaj izuče za učitelje, trgovce, zdravnike in častnike. V dobredelnih zavodih se ravna z varovanci kar najljubeznivejše. V bolnicah preiskujejo vse bolnike brezplačno in tudi zdravila so zastonj. Italijanski zdravniki, ki so vseskozi najboljše moči, hodijo najraje k svojim pacientom na dom. Istotako se nakupujejo velikanska posestva za Italijo. Tako je skadrski nadškof (mož je bil pred nekaj meseci pri našem cesarju

PODLISTEK.

Branislav Nušič:

Hatični greh.

Iz „Ramazanskih večerov“.

Dalje.

II.

Hatiča, amam Hatiča!

Kdo ti more popisati Hatično lepoto, ki tu ugaša! . . . Ugasnilo je krasno Filcan¹⁾-oko, ugasnila je sladka duša Hatična! . . .

Hej! ko bi bil videl, kadar je šla Hatiča skozi čarčijo²⁾. Vsak jo je izpoznal; izpoznal jo je po hoji, po sloki postavi, po stasu, po njenem naravnem obnašanju. Kakor grlica je šla mala, skromna in vendar dostojanstveno. Kje je dučančija³⁾, ki še ni odložil dela, da pogleda za njo? Selvija⁴⁾-hanuma so jo zvali v čarčiji, radi njenega ponosnega stasa in njene hoje.

Kajti pod ono feredžo in pod onim gostim pajčolanom so se skrivali — kakor se je govorilo — zakladi, kakršnih nima noben kralj in kakršnih ne najdeš na celem svetu. In kdo ve, ako najdeš kaj enakega tam gori v nebeških vrtovih, bodisi da jih izposodi zemlja nebu.

Pesem poje o njeni lepoti in njenem dostojanstvu, a kaj zamorejo pesmi? Ko bi povedale

¹⁾ mala škodelica za kavo.

²⁾ semenj.

³⁾ rokodelc.

⁴⁾ cipresa.

le polovico, povedale bi dovolj. Pesmi razveseljujejo tvoje uho, oslade ti dušo ali oko, . . . ostane pusto in prazno. Ko bi pa smel le enkrat gledati lepoto krasne Hatiče — in ko bi tudi vsled tega oslepel — žal bi ti ne bilo!

Kajti niso lepi le Hatični lasje in njeno čelo pod temi lasmi in one oči pod celom. Ni lep le obraz in usta in vrat, in grlo, in grudi, boki . . . ne, lepo je vse, vse, vse je lepo, divno lepo! Kadar pa hodi, kadar govori in kadar poje . . . oj kadar poje! . . . Pozabil boš vse, pozabil boš na očeta in mater, pozabil na tvojo hišo, pozabil svet! Sam bi si zažgal hišo nad glavo, manj ne bi mogel storiti samega veselja, ko bi čul Hatičo peti!

Mali tamburin ima, ravno velik dovolj, da ima kaj v roki. In ker je nečimerna, ga je lepo poslikala; okoli obročev je pripela svetle novce in ga ovila s pestrimi trakovi. In kadar igra nanj, ne veš, kaj bi bolj občudoval. Ali veseli tamburin, ali bele prstke z rožnatimi nohtki, ki tako urno plešejo po njem. Ah, Hatiča med petjem semtertja zamiži in strastno skloni glavo vznak; kako se ji dvigajo pri tem grudi, kakor mali valovi, kojim preti vihar ter ji vsled napetih prsi zdrkne srajca izza pasu. Včasih se prime z roko pod srce, da mu pomaga . . . kajti kar poje Hatiča, — poje od srca.

Ali časa nimaš, da jo občuduješ, poslušati jo moraš. Če ob ramazanskih večerih posedajo hanume okoli nje in jo poslušajo, utihne vse. Na kolena jim pade roka s cigareto, katera ugaša po-

časi . . . počasi — zamižale so in glavo so naslonile nazaj, kakor da bi se nikdar več ne prebudile iz te zamaknenosti. Ko pa Hatiča, prevzeta od čuvstev zakriči ter se udari z roko pod srce, in ji slede vse druge kakor blazne, ne veš, katera bo drugo prevpila. Če pa Hatiča potem svoj tamburin zopet obesi, vidiš, kako si podajajo hanume male klešče z žrjavico in zopet prižigajo svoje ugasle cigarete.

Tako vesele hanume, kakor je Hatiča ne najdeš. Brblja, tolaži in smeje se, vse v eni sapi. Kolikokrat je še prišel nje efendi¹⁾ mračen in poln skrbi domov, vsakokrat se ji je posrečilo, razvedriti ga s šalami in prijaznimi besedami.

Pač jo ostale hanume prilično opravljajo kadar so same med seboj. Tudi izvedelo se je o tem obrekovanju, a vendar jo vsaka ljubi, kajti brez nje ne morejo biti. Opravljajo jo pa le vled tega, ker ji ne more in noče nihče verjeti, da ljubi Hatiča svojega efendija, kajti le-ta ni nikakor lep. Velikokrat se je že tudi govorilo v čarčiji o tem, kako škoda je, da ima tak mož tako krasotico.

In če se je še toliko o njej govorilo in vpraševalo tudi njo samo, nikdar ni bilo mogoče, izvedeti o Hatiči kaj nedovoljenega.

Vse, kar se je izvedelo o njej, je bilo le to, da je lepa, divno lepa in da je vredna, da se pri-sega na njeno lepoto. In sedaj je ta krasotica bolna, smrtno bolna in zanjo ni rešitve.

Hatiča, aman Hatiča!

Konec.

¹⁾ mož.

v avdijenci) v zadnjih tednih prodal nekemu italijanskemu podjetju posestva za 40.000 kron. Glede vsega tega pa Avstrija docela zaostaja, med tem, ko jo Italija povsod daleč nadkriljuje. Pri avstrijski vladi gre vsaka stvar birokratično pot; mi Albanci imenujemo to „kadale, kadale“ (počasi, počasi) politiko, ki rabi mesece, da reši kako malenkost, med tem ko Italija takoj in v izobilju pomaga. Marsikateri avstrijskih konzulov ali sploh ne občujejo z našim ljudstvom, ali pa le tako od vzgoraj, med tem, ko so italijanski konzuli jako prijazni in dostopni, ter izkušajo ljudstvo z vsakojakimi pozornostmi pridobiti zase. Avstrija čaka in čaka, dočim je Italija že davno vse storila. Avstrija mirno trpi, da si pridobiva laški jezik vedno večji vpliv v njenih šolah, med tem ko Italija načeloma izključuje nemščino iz svojih zavodov. Jako značilno se je izrazil nek laški časnikar, ki je prepoval v zadnjih tednih vso Albanijo: „Avstrija nam je pripravila čudovito ugodna tla.“ Skoraj neverjetno je, da bi bilo dunajsko ministrstvo o vsem tem obveščeno, ker bi sicer gotovo tega ne dopuščalo.

Zakaj dobimo protestantskega kneza? Ker je Italija to od Avstrije zahtevala! Zakaj brščas ne bo postal Skader glavno mesto kneževine? Ker tega Italija v nasprotju z Avstrijo noče! Zakaj so se tiskale nove albanske pošne znamke v Italiji in zakaj so cene na njih v italijanščini? Čemu so se albanske kokarde izdelale v Italiji? Zakaj ni Avstrija skrbela, da bi bil saj en albanski časopis Avstriji prijazen, dočim je Italija za to že davno poskrbela? Res ima Italija pravico, da vse to nemoteno stori, kar je storila, ali čemu dopušča Avstrija mirno, da pridejo sedaj Italiji v korist vse one velikanske žrtve, ki jih je Avstrija doprinašala za Albanijo že stoletja?*

Ves uspeh našega zunanjega ministrstva v Albaniji bi torej bil, da smo zmetali več milijonov skozi okno, in da pridejo vse velikanske avstrijske žrtve Italiji v korist! Celó nekdanj Avstriji prijazna duhovščina se postavlja na italijansko stran. Italija nas torej izpodriva tako na gospodarskem kakor na političnem polju in prav čisto nič prijetno ni razmišljati, kaj bo še vse nastalo iz tega tekmo vanja. Saj se čuti to že danes, ko vendar živimo z Italijo v kar najboljših razmerah in soglašamo po oficijoznih poročilih v vsem, kar ena ali druga država ukrene.

Jako čudno pa se obnaša tudi Nemčija ravno v albanskem vprašanju. Kakor znano, reorganizirajo turško armado nemški častniki. Tako je bil v poslednjem času imenovan poveljnikom prvega carigradskega zbora nemški general Liman. Ker je temu Rusija ugovarjala, je turški vojni minister Enver beg premenil to imenovanje v toliko, da je postal Liman vrhovni nadzornik turške armade. Enver beg je bil pred tripolitansko vojno vojaški ataše v Berlinu in se je tamkaj navzel nemškega duha. Jasno je torej, da je Enver beg naročil pozizkus ustoličiti Izzet pašo kot albanskega kneza in ravno tako jasno je, da je za vse to vedel vrhovni nadzornik turške vojske, nemški general Liman. Ker se nemška vlada, niti general Liman sam ne gane, da bi pojasnil svoje stališče v tej proti Avstriji naperjeni zadevi, je vsekakor upravičeno mnenje, da je nemška vlada imela pri tem svoj interes. Povrhu pa izjavlja tudi princ Wied, da še ni nikakor definitivno prevzel albanskega prestola in da ni nikakor vezan ter da lahko odstopi, kadar hoče.

Kakršne so tedaj razmere v Albaniji, je prav lahko mogoče, da postane naš zunanji urad z gro-

fom Berchtoldom na čelu za eno blamažo bogatejši. Edini dozdevni uspeh, katerega smo dosegli na jugu, je bila ravno samostojna Albanija in tudi ta nam je že dozdej napravila mnogo več skrbi, kakor je bilo potrebno. Jasno je, da nimamo pri tem uspehu avstrijske diplomacije nič drugega kakor škodo in ako našega zunanjega ministra niso bogovi že čisto udarili s slepoto, bi moral izjaviti isto, kakor princ Wied. Ničesar nismo zgubili tam doli in ničesar nimamo iskati. Anarhija v Albaniji je čimdalje večja in vse odredbe je niso in je ne bodo preprečile. Vsak poizkus, Skipetare prevleči z evropsko kulturo, se mora izjaloviti na stoletni brezkulturnosti naroda in razmer. Kar pa se bo posrečilo, se bo posrečilo edinole Italiji, kateri smo ravno jezikovno kar najboljše pripravili pot. Albanska anarhija pa ugaja tudi Mladoturkom, ki bodo zastavili vse, da se večni nemiri le še pomnože.

Naš protektorat nad Albanijo je torej postal že smešen in škoda vsakega vinarja, ki ga damo v namen, doseči vpliv tam, kjer ga sploh ni mogoče doseči.

XIX. redni občni zbor

telovadnega društva „Sokol“ z ženskim oddelkom v Kranju

dne 3. januarja 1914 v društvenih prostorih.

(Konec).

Poročilo knjižničarja.

Brat Ivan Valenčič poda naslednje poročilo: Iz „Sokolove“ knjižnice se je izposodilo v letu 1913 v 366 slučajih 955 knjig od teh odpade na člane 223, na članice 406 in na trgovsko-obrtni naraščaj 125 knjig.

V letu 1913 se je izposodilo v 137 slučajih 372 knjig več nego v letu 1912, ko se je 229 bralcem izposodilo 583 knjig.

Knjižnice se prav pridno poslužujejo člani in članice, kakor tudi trgovsko-obrtni naraščaj. In še večji obisk bi bil mogoč, ako bi naša knjižnica mogla ponuditi sokolskemu članstvu novejšje knjige. Žal, da neugodne finančne razmere društvene ne dopuščajo nabave novejših knjig, seveda zabavne vsebine. Sicer se pa dobijo vse novejšje slovenske knjige v čitalnični ljudski knjižnici, katere si vsakdo lahko izposodi proti neznatni vpisnini (pristojbini). In želeti je, da bi se članstvo „Sokola“ prav pridno posluževalo „Ljudske knjižnice“, katera na vsak način več nudi nego naša društvena knjižnica.

„Sokolova“ knjižnica obsega koncem leta 1913 glasom zapisnika 1.063 del (knjig) v 1.336 zvezkih in se je pomnožila v letu 1913 za 71 (del) knjig v 115 zvezkih.

Poročilo se vzame z odobravanjem na znanje. Iz poročila načelnika br. Fr. Ažmana povzamemo:

Telovadna statistika izkazuje v 127 telovadnih urah članstva 2089 telovadcev, torej povprečno 16. Članice v 86. urah skupno 978, povprečno 11 na uro.

Opirajoč se na sklep upravnega sodišča, začelo je društvo meseca julija s telovadbo naraščaja, a jo je moralo že sredi meseca septembra opustiti, ker je slavni c. kr. okrajni šolski svet prišel do spoznanja, da je sokolska vzgoja presvobodna!

Mnogo je trpela članska telovadba tudi vsled prezidave telovadnice.

Kakor običajno, je društvo tudi letos priredilo 2. javna nastopa, prvega dne 15. marca 1913 v telovadnici, drugega pa na telovadišču 31. avgusta 1913. Društvo je sodelovalo pri sokolski akademiji dne 6. marca, koja je priredila G. S. Ž. ob 50letnici slovenskega Sokolstva v Sokolovi dvorani pri telovadbi z 2 člani, 3 članicami in vprizorilo dobro uspele igre.

Dne 1. maja se je društvo udeležilo župnega pešizleta v smeri Kranj—Javornik—Jamnik—Kropa Radovljica in Selo. Udeležilo se ga je 28 članov v kroju in 6 v civilu ter 7 članic, ki so prišle opoldne z vlakom. Dne 18. maja priredila je L. S. Ž. pešizlet v Goričane, katerega se je naše društvo udeležilo s 25 člani. Za člani je šel tudi obrtni naraščaj, ki je takrat še obstojal. Članic se je pripeljalo 11.

Da se odzovemo vabilu T. S. Ž. je pohitelo dne 29. junija 11 bratov v kroju in 1 v civilu na Opčine. Dne 3. avgusta smo se udeležili župnega zleta v Radovljico s praporom, ovitim z žalnim trakom. Ob razvitu prapora tržiškega Sokola smo se peljali opoldne v Tržič.

Ob 25letnici Sokola v Novem mestu se je odpeljalo 9 članov z zastavo v kroju v dolensko metropolo. Končno smo poslali ob 50letnici Ljubljanskega Sokola v Ljubljano deputacijo 7 članov v kroju s praporom.

Neizprosna smrt je v letu 1913 posegla tudi po vrstah naših članov. Komaj smo dne 19. januarja spremili g. Olgo dr. Šavnikovo k zadnjemu počitku, že je prišla vrsta tudi na mojo mater. Ker mi takrat žalost ni pustila govoriti, se Vam danes prav prisrčno zahvaljujem za zadnje spremstvo. Dne 3. marca se nas je peljalo 15 v kroju in drugi v civilu v Škofjo Loko, da korakamo za krsto br. Jenkota. Dne 25. maja nas je že zopet pot vodila na pokopališče za s. Fanči Cvar. Pa še ni bilo dosti. Našega požrtvovalnega in delavnega brata dr. Josipa Kušarja, ki je šel iskat zdravja v toplice so pripeljali mrtvega domov. Da mu izkažemo zadnjo čast, smo šli ponj na kolodvor in mu postavili častno stražo. Njemu smo postavili tudi ob Vseh Svetih častno stražo po 5 članov v kroju z zastavo. — Na vabilo ljubljanskega Sokola naj se udeležimo pogreba br. Babiča se je odzvalo 18 članov v kroju. Pred par dnevi pa je deputacija 4 članov šla za pogrebom br. Pollaka.

Vaditeljski zbor je štel 7 vaditeljev, 1 pomočnika, 5 pripravnikov, 1 vaditeljico. Koncem leta pa 3 vaditelje, 4 pripravnike, 1 vaditeljico in 1 pripravnico.

Starosta preide na to k volitvi odbora. Vsled predloga br. Frana Benedika se volitve izvrše z vzklikom. Za starosta je bil soglasno izvoljen br. Janko Sajovic, za podstarosta pa br. J. Cvar; načelnikom br. Franjo Ažman. Nadalje so bili soglasno izvoljeni v odbor sledeči bratje: Benedik Fran, Fock Makso, Jagodic Ivan, Rant Janko, Suhadolnik Janko, Valenčič Ivan, Verhunc Franc, Zupan Anton, kot odborniki in Langašek Jan. Potočnik Ivan, Sinkovec Anton ml., Šmigovec V., kot namestniki ter Meden Josip in Vilko Rus kot pregledovalca računov; Volčič Fran, zastavonoša in Šlajpah Rado njegov namestnik.

Za odposlance na občni zbor G. S. Ž. so bili izvoljeni: Ažman Fran, Dolžan Fran, Volčič Fran; namestniki: Lazar Alojzij, Rant Janko, Suhadolnik Janko. Slednjič se je izvolilo za odposlance na občni zbor S. S. Ž.: Ažman Fran, Benedik Fran, Sajovic Evgen, Sajovic Janko; namestniki: Lazar Alojzij, Rant Janko, Suhadolnik Janko, Volčič Fran.

F. P.:

Novo leto.

Konec.

„Janko, odpusti! Pozabi vse, kar je bilo, vse, tudi ono, kar je bilo pred uro, da, kar je bilo pred minuto. Zame je preteklost zastrta in zastrta mi mora ostati za vedno. Janko, bodi z menoj dober, bodi mi prijatelj, tolaži me, karaj me in popelji me v novo življenje, življenje resnih misli. Bodi moj sodnik, a sodi kot človek. Tvoj pogled je našel mene, lahkoživko in Tvoj pogled naj me najde zopet, najde naj v meni novo življenje, da se zadovoljno posmeje in me ne zazre strogo, pomilovalno. Med mano in tabo je bil prepad in to uro, to minuto sem ga premostila. Naj bo novo leto res novo! Kdo je bil tisti, ki mi je podelil upanje v svojo moč? Janko...“ Milo, polne ljubezni se srečajo njujini pogledi, polne mehkočutne volje so njegove oblažene poteze. Okoli njegovih ust ena igra nasmeh in njena duša vskipi v višave in polna upov zreta svetel cilj, ki je iztonil v daljavi.

In vendar je v njegovi duši dvom! Saj pozna ona samo ljubezen trenutka in nič več. V šampanjcu se vzbudi njena speča strast in takrat prične ljubiti človeka, ki ga vidi prvič. Ljubi ga, dokler ga ljubi in potem? Gresta vsak svojo pot in v srcu jima je, kot da sta se znebila sitne kupčije. Taka ženska naj potem ljubi, ljubi za vedno.

Njen sklep je zidan na pesek in vsak stresljaj strune jo opomni na življenje, ki je njeno. Ne, ne, duša, ki se je oživila v svojo okolico, težko krene pot v popolnoma nasprotno smer. Ljubezen momenta in trajna ljubezen. Zapovej cestnemu kamnu, naj postane biser in ljudje se ti bodo režali v obraz. Kam brede človek v svojem premissljevanju! V nebo naperi svoje misli, pa jih prižene v pekel.

„Helena!“ Ona pogleda in Janko ji reče: „Tvoj sklep ni tvoja volja? Volja te je in zato moč? Ne vem, Helena!“

„Janko, Janko, zakaj me ne ljubiš? Reci in vržem od se briljante, vržem od se vse, kar hočeš.“ Solza je bila, kar je kanilo iz njenih oči in izginja v počestnem blatu velikomestne ulice.

Roki se najdete in tiho gre Helena poleg Jankota. V megli blišče svetilke in se zgublja v daljavah. In mogoče je, da ljubita drug drugega čisto! Ni li jutranji mrak, ki se svetlika nad zasneženimi strehami? Da, jutro noveletnega dne je napočilo.

* * *

Nočna dvorana. Po celi dvorani se vleče kot kača rdečkasta preproga, zavese so rdeče, rdeči so sedeži, sploh vse. Tam v ozadju vodijo stopnjice v podzemlje. Bolj majhna sobana, in nazivljajo jo „Zimski vrt“. Res, pravi pojem imajo ti ljudje! Par suhih palminih listov, umetne cvetlice,

star klavir in pred njim sedi plešast možakar z grozno veliko glavo, igra pa kar naprej. In zakaj bi tudi ne? Saj je večer noveletnega dne in to morda privabi kaj gostov iz zgornjih prostorov. Cela sobana je razdeljena v več oddelkov, ki so med seboj ločeni, — no ja — ljudje hočejo biti nenadlegovani. Tam prav iz kota se razlega lahkoživo smejanje in kozarci žvenketajo kot zlati v žepu. Vsak rad popraznuje novo leto in kaj bi človek zameril. Oj, le veselimo se, dokler smo mladi, dokler so nam še lica sveža! Tolažba?! Ha, ha, se jih pa nekoliko pobarva s cikorjinim papirjem in rdeča so zopet. Natakark postrežljivo leta semtertja. Kmalu potihnejo glasovi in pijani jeziki se nekoliko pomirijo. Ha, saj jih loči stena in kdo jih sme motiti. Izza stene se kadi dim finih cigaret in se spušča proti stropu. Klavir igra lahkoživo pesem in za steno se semtertja natihno posmehujejo.

Takrat se pokaže vrh stopnjic visoka in vitka postava. Njegovo ogrinjalo je kot raztrgano jadro in njegovo oko je kot morska plan v burnem viharju. Natakark ga nekoliko postrani poškilil in slednjič mu vendar prinese, kar je naročil. Prižge si cigareto in sede k mizi, katero loči stena od ostale družbe v kotu. Ne zmeni se za žvenketanje kozarcev, ne za kihanje in pomembno muzanje, sedi in misli so daleč. Zastonj je čakal, nje

Župni načelnik br. Evgen Sajovic poroča ob kratkem o lanskem župnem zletu v Radovljici in končno poziva br. telovadce, da se z vztrajnim in smotrenim delom dobro pripravijo za prihodnji župni zlet, ki se vrši dne 5. julija 1914 v Kranju.

Slučajnosti. Br. starosta Janko Sajovic poroča, da je orkester „Sloga“ podaril našemu društvu 80 K. Se vzame z odobravanjem in z zahvalo na znanje.

Na predlog br. Benedika se soglasno sklene, da se prepusti odboru odločitev, kje se v prihodnje vrše vsakokratni občni zbori.

Ker se nihče več ne oglasi za besedo, povzame zaključno besedo br. starosta, izjavi, da z veseljem sprejme zopetno izvolitev staroste, prizadeval si bo po svojih skromnih močeh, da se društvo dvigne kolikor največ mogoče do popolne višine in prosi, da ga bratje Sokoli v vsakem oziru, kakor do sedaj tudi v bodoče uspešno in vztrajno podpirajo. Poziva vse brate Sokole, da se dobro pripravijo in izvežbajo za vseslovenski zlet v Ljubljani, kakor tudi za domači župni zlet, ki se vrši pred ljubljanskim in sicer dne 5. julija 1914 v Kranju, kajti takrat moramo pokazati slovenskemu Sokolstvu, kaj da zmore G. S. Z. Nazdar!

POLITIČNI PREGLED.

Mešana komisija.

Kakor znano, sta si prišla koncem min. leta poslanska zbornica in gosposka zbornica v navskrižje v vprašanju povišanja osebne dohodnine. Gosposka zbornica je nato predlagala mešano komisijo, ki naj bi obravnavala to točko. Izvolila se je komisija 52 članov. Za gosposko zbornico je bil predsednik P. Lener, za poslansko poslanec Urban. Po dolgih pogajanjih se je komisija zedinila na sledečo predlogo: 1. Eksistenčni minimum se zviša na 1600 K. 2. Dohodki od 1600 K do 1800 K se obdavčijo v smislu sklepov poslanske zbornice. 3. Dohodki od 1800 K do 10.000 K se obdavčijo v smislu sklepov gosposke zbornice. 4. Na dohodke, ki presegajo 10.000 K odpade davek, ki presega sklepe gosposke zbornice še za 3% davčnega stavka. V vseh drugih vprašanih so obveljali sklepi poslanske zbornice. Vlada se je morala temu kompromisu, ki je bil soglasno sprejet, udati, dasiravno bodo vsled tega dohodki za 2.600.000 K manjši, kakor bi bili po prvotnem sklepu poslanske zbornice. Poslanska zbornica je odobrila ta kompromis v svoji četrtkovi seji in gotovo je tudi, da bo sprejela gosposka zbornica ta kompromis. S tem je vprašanje davčne reforme definitivno urejeno.

Hrvatski sabor.

V hrvatskem saboru se od novega leta sem vrše redne seje. Na dnevnem redu je idemnitetna debata. Kot poročevalec je fungiral član hrv.-srb. koalicije poslanec dr. Krišković, ki je priporočal sprejem vladne predloge v prvem čitanju in prehod v podrobno debato. Tudi je posegel v debato ban baron Skerlecz. V svojem govoru je pred vsem naglašal, da je njegovo temeljno načelo zakonitost in ustavnost. V državnoopravnem oziru bo ščitil in branil nagodbo, ki jo smatra za pravo svetišče. Kot ban bo skušal uvesti razne potrebne reforme. Pri vladi bo treba osnovati posebno gospodarsko sekcijo. Nujno potrebna je tudi ustanovitev upravnega sodišča. Uradnikom in učiteljem bo treba zvišati plače, a tudi katoliškim duhovnikom bo

ni bilo. Pa kaj naj bo vzrok? Bog ve! Mraz, ki je s svojo rezkoto zasedel ulice, ga je prignal v gorkejšje kraje. Sam sedi in ni mu dolgčas pri samem sebi. Zakaj? Saj je navajen; njegov sodrug je mrzla sapa, ki prihaja tam od one strani, kjer leži za deveto goro in deveto vodo, morda še dalje, tista preblazena domovina, ki je enaka molitvi v srcu.

Za steno zopet trčijo s kozarci in burnejši je smeh, kateremu sledi par surovih opazk. Plešasti možakar zopet zagode sezonsko pesem in pri tem škili na Jankota, ki res malo spada v te bujne prostore. Za steno se oglasi hripav glas: „Peti moraš, moraš!“ In res, kmalu prične ženski glas kričeče peti... On prebledi, se prime za mizo in nagne glavo proti steni. Naenkrat stopi pokonci in skoči za steno. Glas utihne sredi pesmi, klavir še vedno brenka.

„Helena, Helena!“ Ona ga bodeče pogleda, potem se glasno zasmehja in v njenih pijanih očeh še enkrat nekaj zasije kot kes. Prime napolnjen kozarec in njena ustna srkajo pijačo, dokler je ne izsrkajo. Obrne se proti priletnemu možakarju, ki sedi na njeni strani, mu nekaj pošepče in oba se z ironičnimi pogledi posmejeta.

Bledi mladenič pa vzame svoj zveržen klobuk in hiti v črno in mrzlo noč. Poskusi prestaviti goro in zapro te v blaznico.

treba urediti njihove prejemke na kongruui. Vlada bo v najkrajšem času izdelala poseben zakon proti izseljevanju in bo skušala urediti sedaj abnormalne razmere v srbsko-pravoslavni cerkvi. Materijalni položaj kmetskega prebivalstva bo skušala dvigniti s tem, da bo zboljšala kreditne razmere. Treba bo izvesti moderne reforme na polju mestne, občinske, policijske in justične uprave. Posebno nujna je reforma civilnopravnega in konkurznega reda. Vlada je predložila saboru tudi zakonski načrt, s katerim se odpravlja celibat učiteljc.

Položaj v Albaniji.

Znano je, da so 6. januarja poizkusili turški vojaki odstaviti provizorno vlado v Valoni ter jo nadomestiti z Izzet pašo. Za ta naklep se je izvedelo in turški vojaki, ki so se pripeljali v Valono na avstrijskem parniku „Meran“, so bili aretirani. Duša temu gibanju je bil neki Bekir aga, ki stoji sedaj pred vojnim sodiščem v Valoni. Z njim je obtoženih 6 turških častnikov in 5 četaških voditeljev, ki so se hoteli polastiti vlade, da spravijo na prestol Izzet pašo. Bekir aga si je vedel pridobiti zaupanje Izmail Kemala, kateremu je nasvetoval, da naj sestavlja prostovoljne čete v južni Albaniji za boj proti Grkom. Ko se je to zgodilo, je brzojavil Bekir Aga v Carigrad dogovorjeno brzojavko: „Pošljite mi škornje, obleko in mojo prtljago.“ V Carigradu so ga razumeli in so poslali vojake. Bekir aga se je odpeljal v Brindizi, ker je mislil, da se bo parnik s turškimi vojaki tam ustavil. V Brindiziju je Bekir aga konferiral s turškim konzulom. Parnik ni pristal v Brindiziju in Bekir aga je mislil, da so se vojaki izkrcali v Valoni. Peljal se je tja, ko pa je stopil z ladje, so ga prijeli. Bekir aga taji vse. Bajje pa je preiskava že do sedaj popolnoma nedvomno dokazala njegovo krivdo in sokrivdo Izzet paše ter turške vlade. — V Valoni je obsedno stanje, med 6. uro zvečer in 7. uro zjutraj ne sme nobeden na cesto, v južni Albaniji pa se gode še mnogo hujske stvari. Ustanovila se je grška „sveta legija“. In da je Grška pri tem imela opravka, je razvidno iz dejstva, da ima ta sveta legija 24 brzostrelnih topov in 40 strojnih pušk. Tudi 320 grških častnikov je obleklo četaške obleke. Legija šteje kakih 15.000 mož. — Kljub vsemu temu pa so v Albaniji veliki optimisti. Pravijo, da bodo zbrali vojsko 20.000 mož in pregnali Grke. Kupili bodo tudi eno križarko in en milijon frankov bo zadostoval za vojno proti tej legiji. In vse to se godi vzlic našemu protektoratu.

Egejski otoki.

Kakor znano, je v zadnji balkanski vojni zasedla Grška vse one otoke, ki so bili doslej v grški posesti, katere ni že prej odzela Turkom Italija v tripolitanski vojni, kot zastavo. Velevlasti so sedaj na pritisk Turčije in Italije zahtevale, da izroči Grška nekaj teh otokov zopet Turčiji nazaj ali pa naj bi postali nevtralni. Seveda se Grška brani to storiti, kakor se tudi brani zapustiti Epir, ki naj pripade po sklepu londonske konference novo ustanovljeni Albaniji. V tej zadevi je bil grški ministrski predsesnik Venizelos pri laškem zunanem ministru San Giulianu in dogovorila sta se sledeče: Grška naj začne takoj izpraznjevati albanski Epir. Velezile z ozirom na hudo zimo ne bodo vztrajale na tem, da bi Grki te pokrajine zapustili že 18. januarja. Albanska vlada bo priznala grškemu prebivalstvu Albanije pravico do narodne vzgoje in prostosti vere. Italija pa se ne bo protivila temu, da pripadeta otoka Lemnos in Samotrake Grški. Kios in Mitilene naj bosta nevtralna pod grško suvereniteto. Velezile pa jamčijo tudi za mir v Egejskem morju.

Bolgarija.

V sobotni seji bolgarskega sobranja je naznanil ministrski predsednik Radoslavov, da je podal kabinet demisijo in da mu je bila poverjena sestava novega kabineta. Agrarec Stambulski je nato izjavil, da novi kabinet ni parlamentaričen, ker vlada nima večine. Nacionalist Teodorov in vodja socialistov sta zahtevala, da kabinet odstopi. Opozicija hoče kabinet strmoglaviti. Vlada upa, da bo dobila pri volitvah v novih bolgarskih pokrajinah 24 mandatov od 35 mandatov, vsled česar bi imela potem večino. Vršil se je tudi pod kraljevim predsedstvom kronski svet, ki je v principu sklenil razpust bolgarskega sobranja. Radoslavova vlada je prišla do prepričanja, da ne more računati na podporo opozicije. Posebno neprijeten je položaj vlade vsled razkritja, da je Radoslavov poskušal z denarjem podkupiti del agrarne stranke za svoj kabinet. To je bilo tudi povod, da je agrarna stranka proglasila najostrejši boj proti vladi in se ji je pridružila tudi ostala opozicija. Politični krogi iznova trde, da Radoslavov ne namerava samo razpustiti sobranja, marveč da hoče zagrešiti tudi državni preobrat s tem, da odpravi novi proporcionalni volilni sistem.

Razvoj Rusije.

Leta 1905. je bila Rusija v velikih finančnih zadregah. Primanjkljaj v proračunu je dosegel 1 milijardo rubljev. Toda že leta 1910 je bil zmanjšan deficit za polovico, l. 1907 je znašal še 260 milijonov rubljev; leta 1908. je znašal 237 milijonov,

leta 1909. še 5 milijonov. Leta 1910 je bil pa že prvi preostanek — 672 milijonov rubljev; leta 1911 je proračun izkazoval 600 milijonov preostanka in leta 1912 je preostanek dosegel skoro 1 milijardo. Pri tem je bilo pa odplačano 555 milijonov dolga in v treh letih je bilo izdano 1700 milijonov za železnice. Rusija je imela le 30.000 km železnic, danes jih ima že 69.000 km. Pri tem je bila pa v proračunu za leto 1914 brez spremembe sistema vstavljena svota 975 milijonov rubljev (2 in pol milijarde kron) za vojaške in mornariške izdatke. Rusija je postala prvi bankir sveta. Se leta 1908 ni imela svobodnih fondov in se je morala zaležiti k posojilu. Leta 1913 pa ima Rusija že 3 milijarde 678 milijonov rubljev v zlatu doma in dve milijardi zunaj. — Kaj, ko bi v Avstriji vzeli za vzgled to lepo napredovanje Rusije.

Narodno-gospodarstvo.

Zakaj z umetnimi gnojili ne dosežemo dostikrat povoljnih uspehov.

Umetna gnojila so znana že skoro slednjemu gospodarju. Marsikateri gospodar se je že lahko prepričal, kake koristi doseže z umetnimi gnojili. Marsikdo pa se tudi najde, ki umetna gnojila naravnost odsvetuje, ker jih je sam morebiti že enkrat rabil, a mu niso donesla pričakovanega vspeha. Dasi so prvi v večini, vendar je pa tudi takih še dovolj, ki umetnim gnojilom pripisujejo vse mogoče, samo dobrote ne. To pa iz lahko umrljivega vzroka, ker jih niso pravilno rabili.

Umetna gnojila prištevamo med takozvana pomožna gnojila, ne pa med glavna, kakor so hlevski gnoj, gnojnica, kompost itd. Zato mora gledati vsak kmet, da v prvi vrsti do dobra izkoristi glavna, to je domača gnojila, za tem pa, ako mu ta ne zadostujejo, naj še-le seže po umetnih gnojilih. Odločno je tedaj svariti vsakogar pred tem, da bi domača gnojila zanemarjal, kupoval pa draga umetna gnojila, ker s tem bi metal denar proč.

Z umetnimi gnojili ne dosežemo dostikrat povoljnih uspehov, ker jih ne znamo pravilno uporabljati. Vsakomur je znano, da rabi vsako bitje, da se zamore razviti, gotovih pogojev. Zato tudi rastline, ki so tudi bitja, rabijo te pogoje, ki so v prvi vrsti dobro pripravljena tla, zadostna vlaga, svetloba in toplota in več redilnih snovi v zemlji, iz katere jih potem z koreninicami srkajo, da se zamorejo razviti. Ako pa od teh pogojev manjka le en sam popolnoma, potem ne more rastlina uspevati, čeprav se nahajajo drugi v še tako veliki meri. O tem se je lahko že vsak prepričal poleti v hudi suši. Takrat vidimo vse to lahko na lastne oči.

Redilne snovi pa, katere rastline rabijo, da se zamorejo sploh razviti, so: dušik, fosforova kislina in kalij. Te snovi se nahajajo tudi v vsaki zemlji, samo ponekod v manjši, drugod pa v večji meri, ravnotako je nekdaj ene snovi več, drugod pa zopet manj. Zato pa so umetna gnojila, da zemlji, kjer manjka kake redilne snovi, dodamo eno ali več teh, pa bodisi dušika, kalija ali fosforove kisline. Gledati je tedaj povsod le na to, da dodamo zemlji tedaj le one redilne snovi, na kateri je zemlja revna, ali katera se v njej nahaja v manjši meri. Ako je n. pr. zemlja revna na dušiku, ji pomagamo s čilskim solitrom ali z žveplenokislino amonijakom, ako pa ji manjka fosforove kisline, jo bomo dali z Tomasovo žlindro ali superfosfatom, ali v slučaju, če manjka kalija, s kajnitom ali kalijevo soljo. Če se je tedaj opomoglo pomanjkanju kake redilne snovi na ta način in so tedaj dani vsi pogoji, pridejo vse tri redilne snovi šele do prave veljave in dober pridelek nam ne izostane.

Ravnati se je tedaj po tem, katere redilne snovi je v zemlji najmanj. Tiste se ji mora potem tudi dodati kajti, ako dodamo zemlji, ki je revna na dušiku fosforove kisline, je vse naše delo in stroški zastonj, ker nismo dodali zemlji tiste redilne snovi, ki jo rabi, pač pa le one, ki jo je že itak zadosti v zemlji. Od tega je tudi toliko neuspehov pri nas z umetnimi gnojili.

Kako pa se spozna, katere redilne snovi primanjkuje v zemlji? Splošno je že znano, da so lahka in peščena tla po večini revna na kaliju, nasprotno pa je ilovnata in glinasta zemlja bogata na njem. Vendar pa so tudi izjeme; zato je treba delati poskuse z umetnimi gnojili. Ako hočemo vedeti n. pr. ako manjka kje fosforove kisline, moramo narediti poskus s Tomasovo žlindro ali superfosfatom. Ako že s prostim očesom ali pa z tehtnico lahko konstatiramo uspeh, nam je poskus pokazal, da je v resnici primanjkovalo fosforove kisline. Ako pa ni nobenega uspeha, pa je to znamenje, da se fosforove kisline nahaja zadosti v zemlji. Kakor s fosforovim so tudi z drugimil gnojili napravi enake poskuse.

Delati je tedaj najpoprej vedno le poskuse in ako so se ti dobro obnesli, se šele lahko gnoji z dotičnim umetnim gnojilom, ker drugače imamo lahko ves trud zastonj in vsled tega slišimo tudi tolikrat tožbe, da so umetna gnojila za nič. Kdor pa se o njih do dobra prepriča, pa ve povedati drugače.

Tržne cene

na tedenski semenj v Kranju, dne 12. jan. 1914

Pšenica	100 kg	K	22.—
Rž	" "	"	18.—
Ječmen	" "	"	17.—
Oves	" "	"	16.—
Koruza rdeča	" "	"	19:50
Koruza rumena	" "	"	17:50
Koruza nova	" "	"	15.—
Ajda	" "	"	22.—
Proso	" "	"	19.—
Deteljno seme	" "	"	180.—
Fižol ribničan	" "	"	30.—
Fižol koks	" "	"	30.—
Fižol mandolan	" "	"	26.—
Leča	" "	"	20.—
Pšeno	" "	"	30.—
Ješprenj	" "	"	28.—
Krompir	" "	"	4.—
Mleko 1 l	" "	"	—20
Surovo maslo	1 kg	"	3:50
Maslo	1 "	"	3.—
Govedina I.	1 "	"	1:68
Govedina II.	1 "	"	1:60
Teletna I.	1 "	"	2.—
Teletna II.	1 "	"	1:80
Svinjina I.	1 "	"	2.—
Svinjina II.	1 "	"	1:80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2:20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2.—
Slanina I.	1 "	"	2.—
Slanina II.	1 "	"	1:70
Jajca	9 kom.	"	—80

Na tedenski semenj v Kranju, dne 12. januarja 1914 se je prignalo: 105 glav domače govede, 0 glav bosanske govede, 0 glav hrvaške govede, 0 telet, 77 prešičev, 0 ovac. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 70 glav domače govede, 0 glav bosanske govede, 77 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 84 v za pitane vole, 76—80 v za srednje pitane vole, 68—70 v za nič pitane vole, 0 v za bosansko (hrvaško) goved, K — za teleta, K 1:14 za prešiče pitane, K — za prešiče za rejo.

Razširjajte naš list!

DNEVNE VESTI.

Blamirani deželni odbor. Ko je bilo za časa zadnjih deželnozbornih volitev volilno gibanje na višku, je smatral slavni deželni odbor vojvodine Kranjske za umestno, preplavljati uredništva naprednih listov z dolgoveznimi uradnimi popravki, kojih ponatis bi bil pri dnevnikih zaviral, pri tednikih pa popolnoma podvezal intenzivno politično delovanje v kritični volilni dobi. „Slov. Narod“ se je izognil tej nepriliki na ta način, da je poveril odgovorno uredništvo državnemu poslancu in „Dan“ je v svrhu ponatisa popravkov prirejal posebne izdaje. „Zarja“ je pač spočetka priobčila nekaj popravkov, a ker nadaljnih ni hotela več ponatisniti, jo je deželni odbor tožil, pa zraven prav pošteno pogorel. Tudi naše uredništvo je osrečil deželni odbor z nič manj kakor 14 popravki, od katerih so nekateri obsegali kar po 5 strani. „Neres“, da so klerikalci s svojim razsipnim gospodarstvom razmetali milijone, ampak res je, da je bilo deželno gospodarstvo ves čas, odkar ima v deželnem odboru večino Slovenska Ljudska Stranka, skrbno, pošteno in pametno... Tako in enako so se glasili ti famozni izdelki deželnozbornih popravkarske kovačnice. Ker so bili popravki vse prej, kakor stvarni, in je deželni odbor deloma popravljajal poročila, katera smo objavili že pred meseci, deloma pa popravljajal vsebino našega lista, dasiravno smo pisali samo o klerikalcih in ne o deželnem odboru, smo vrgli ves ta uradni papir v koš, čeprav se sicer globoko klanjamo pred avtoriteto slavnega dež. odbora vojvodine Kranjske! Ker nismo ponatisnili uradnih popravkov kranjskega deželnega odbora, je državno pravdnštvo zaradi prestopka po § 21. tisk. zak. obtožilo našega odgovornega urednika, ki je bil pa pri c. kr. okrajni sodnji v Ljubljani oproščen obtožbe iz sledečih razlogov:

Ti uradni popravki, vposlani dne 20. novembra 1913. se nanašajo na članke, prinesene v „Savi“ v času od 23. avgusta do 25. oktobra 1913. in oni vposlani dne 27. novembra 1913 na članke, objavljene v času od 2. avgusta do 8. novembra 1913.

Kontitativni znak prestopka po § 21. tisk. zakona je pa **nujnost**. Odgovorni urednik tednika „Save“ ni torej brezvzročno opustil objavljenja teh tako pozno po objavljenju člankov vposlanih mu uradnih popravkov. Kajti članki, ki jih je hotel deželni odbor kranjski popravljati, so bili takrat od čitateljev že davno pozabljeni, in zakon hoče vendar ščititi po tisku žaljenega ali kakor koli si bodi v svojih pravicah prikrajšanega takrat, ko so članki še v svežem spominu čitateljev. Vposlanje popravkov in zahteva po njih objavi tako pozno po objavi člankov je

torej že sama ob sebi brezpomembna in zakonodajalec gotovo ni imel namena ščititi takih oseb, ki niso čutili takoj po objavi člankov potrebe popravljati njim v kvar objavljena dejstva. Za ta namen zakonodajalec govori že dejstvo, da zahteva § 19. tisk. zak., da se morajo popravki prinesiti takoj v prvi ali vsaj v drugi številki časopisa po onem dnevu, ko je bil popravek vposlan, in okolnost, da je razsoditi po § 21. tisk. zak., če le mogoče, že tekom 24 ur po tozadavnem predlogu.

Glede popravka št. 45. ddo. 26. novembra 1913. nanašajočega se na članek z dne 8. novembra 1913, naslovljen „Protikorupciji v deželi“ pa je še omeniti, da ga glede predzadnjega in zadnjega odstavka, v katerem se ne govori o uradnih zadevah deželnega odbora, temveč o zadevah, ki imajo samo politično ozadje, ki se torej tičejo deželnega odbora le v toliko, v kolikor je sestavljen iz pristašev političnih strank, ni smatrati uradnim popravkom. Vsled tega deželnega odbora po javnem obtožitelju ni smatrati glede tega dela popravka pravilno zastopanim, oziroma ga sploh ni smatrati zastopanim,

Obdolženca je bilo torej v smislu § 259 štev. 1 in 3 k. p. r. oprostiti.

Ljubljana, dne 19. decembra 1913.

Grasselli m. p.

Profesor Vinko Marinko, ki je nedavno temu „sknajfal“, kar je, kakor čujemo, ugotovila tudi pristojna vojaška oblast, še vedno ne miruje. Poleg ene tožbe, ki teče proti njemu, si hoče nakopati še kopico drugih. Bistra glava je napravil ovadbo na polk, v kojega je uvrščen kot rezervni poročnik g. Makso Fock, v kateri zmerja napredne kranjske volilce z besedo „Pöbel“ in navaja pričo, ki je dala že primerno izjavo na roke g. Focka ob navzočnosti dveh drugih gospodov. Ta izjava postavlja v kaj čudno luč verodostojnost ovadbe tega c. kr. profesorja. Za besedo „Pöbel“ pa bodo napredni kranjski meščani dali g. Marinku priliko, da se nekolikokrat potruzi na sodišče in ni zlodja, da mu ta pota, posebno sedaj v visokem snegu, ne bi ohladila nekoliko srboritosti. Mimgrede naj mu tudi zašepetamo na uho, da naj se nikar ne trudi z eventualno novo ovadbo, ker mu lahko zagotovimo, da se vrše vsi koraki sporazumno z vojaško oblastjo. Vse to pa povemo g. Vinkotu le radi tega, da bi morda kdo ne mislil, da je on ovadil na državno pravdnštvo, da so ga zastopniki g. Focka pozvali na dvoboj. Kaj še; taka ovadba, katero vrže povrhu tega državno pravdnštvo tudi še v koš, gotova ni dostojna c. kr. profesorja. Ali morda ne, gospod Vinko?

Današnji številki „Save“ smo priložili poštne položnice za naročnike v Kranju, katerih naj se le-ti blagovole poslužiti v poravnavo naročnine za leto 1914.

Nov odvetnik v Kranju. Danes je otvoril v Kranju odvetnik dr. Ferdo Černe svojo pisarno, ki se nahaja v hiši g. Pfeiferja (vhod od zadaj).

Dr. Fran Ilesič — vseučiliški docent v Zagrebu. Ban baron Skerlec je podelil na predlog profesorskega zbora modroslovne fakultete dr. Fran Ilesiču, profesorju II. državne gimnazije v Ljubljani, dovoljenje, da sme predavati (veniam legendi) o slovenskem jeziku in književnosti na modroslovni fakulteti hrvaškega vseučilišča. (Kolikor smo informirani, bo imel dr. Ilesič, kateremu čestitamo na uspehu, samo vsako soboto predavanje na vseučilišču v Zagrebu. Razume se samo ob sebi, da bo i nadalje ostal profesor v Ljubljani.

Koncert Rijavec-Trost. Ni bilo preveč zanimanja za ta koncert, dasi ga moramo šteti med vrsto najlepših umetniških koncertov, kar jih je sploh kdaj bilo slišati v Kranju. Že imeni Rijavec, Trost sta nam zajamčili umetniški užitek prve vrste. Gospod Rijavec si je svoj program sestavil prav zelo srečno. Najprvo nam je podal z vso ljubkostjo štiri pesmice našega Schuberta dr. Benj. Ipavica, med katerimi je posebno ugajala „Ciganka Marija“. S globokim umejanjem in finim čuvstvom nam je nato prav mojstersko zapel štiri pesmice našega skladatelja-prvaka Lajovica. Tri od teh so se proizvajale v Kranju prvič. Zaključil pa je koncert z dvema ljubkima slovaškima narodnima pesmicama (harmoniziral Vit. Novák) in z začetno arijo iz Verdijeve „Aide“. Zadnje je pel v italjanščini; v nji nam je pokazal velikanski obseg svojega tenorja in žel pravcati vihar odobravanja. Vreden sodrug mu je bil g. Ivan Trost. Že z „Romano in a la Zingara“ iz Wieniawskega A-mol koncerta si je osvojil simpatije občinstva. Med drugimi njegovimi nastopi je prav posebno ugajal sentimentalni Chopinov „Nokturno“ op. 9. št. 2. Gospod Trost obvlada svoj instrument prav mojstersko. Posebno očarujoča je pri njem višina, katere glasovi — rekel bi — kar plavajo. Posebno lok obvlada z velikansko izurjenostjo. Prav ljubki sta bili stara Gossecova „Gavota“ in Loillyjev „Menuet“ v Burmestrovih predelavi. Z občudovanja vredno virtuoznostjo nam je zasviral „Ciganske melodije“ Sarassatejeve in absolviral prav ekscentno vratolomen čardaš. Ploskanje, ki po tej točki kar ni hotelo pojenjati, ga je prisililo, da je še eno točko dodal. S popolno dovršenostjo je

oskrbel klavirski part g. Niko Štritof. Njegovo spremljevanje je bilo fino niansirano in diskretno. Občinstvo, ki se je koncerta udeležilo, je polno hvale in zadovoljnosti zupuščalo dvorano. Zeleti bi bilo pa vsekakor, da je dvorana pri takih koncertih razprodana. Umetniški koncerti so dragi in če kranjsko občinstvo nanje še sploh reflektira, potem mora napram riziku, ki ga prevzamejo prireditelji, pokazati tudi nekaj požrtvovalnosti, sicer se bomo v prihodnje zopet morali zadovoljiti z diletantizmom.

St. S.

Podružnica „Slov. plan. društva“ v Kranju ima svoj redni občni zbor dne 28. januarja t. l. ob pol 8. uri zvečer v bralni sobi „Narodne čitalnice“ v Kranju.

Sokolska maškarada v Kranju se vrši v soboto, dne 21. svečana v društvenih prostorih. Odbor upošteval je od prav mnogih strani izraženo željo, da naj se vrši enkrat maškarada brez kakega naslova in sklenil, da naj bo naslov samo XII. velika maškarada. Tako je torej vsakemu svobodno, v kaj da se ta dan izpremeni. Pri maškaradi svira oddelek c. in kr. vojaške godbe iz Gorice.

Občni zbor prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva v Kranju dne 11. januarja 1914. v mestni dvorani. Navzoči: 34 izvršujočih članov. Ker ni bil občni zbor ob 11. uri sklepčen, konstatuje načelnik ob 11¹/₄ uri sklepčnost in otvori zborovanje. 1. Nagovor načelnika. Načelnik pozdravi navzoče zborovalce v prvi vrsti častnega člana trobentača-vodnika Frana Eržena ter z obžalovanjem naznanil, da se častnemu načelniku Karolu Jägru vsled bolezni ni mogoče udeležiti današnjega občnega zbora. Nadalje omenja načelnik vse važnejše dogodke v preteklem društvenem letu ter med drugim tudi povdarja, da je naše društvo še vedno učlanjeno pri stari deželni gasilski zvezi, katera čuva nad društvom kakor skrbna mati nad otrokom, in da bi bilo to kaj nezaslišanega, če bi brez povoda prestopilo k novi gasilski zvezi. Če bi se pa dalo naše društvo od katerekoli strani uplivati ali terorizirati, potem bi ne bilo več prostovoljno, ampak neprostovoljno društvo. Naše društvo je bilo, je in mora tudi ostati nevtralno, kar vsi navzoči z odobravanjem potrdijo. Konečno se spominja načelnik v preteklem letu umrlih podpornih članov g. Petra Bajželja, dr. Josipa Kušarja, Franca Sumija, Ferdinanda Hlebša, očeta našega častnega člana g. Mihaela Pučnika in tovariša Alojzija Masterla iz Stražišča ter prosi navzoče zborovalce, da se v znak sožalja dvignejo s sedežev, kar tudi store, in da se ta čin pijetete zabeleži v zapisnik občnega zbora. 2. Poročilo tajnika. Tajnik Jurij Depoli poroča, da se je dne 12. januarja 1913 vršil društveni redni občni zbor, pri katerem so bili izvoljeni naslednji: Janko Sajovic načelnikom, Karol Depoli podnačelnikom, Jurij Depoli tajnikom, Ivan Pirc blagajnikom, Franc Špenko star. vodnikom plezalcev, Anton Bidovec njegovim namestnikom, Karol Ažman vodnikom brigalničarjev, Ivan Rakovec njegovim namestnikom, Anton Drukar vodnikom varuhov, Lovro Grohan njegovim namestnikom, Franc Holzhaacker vodnikom reševalnega oddelka, Franc Špenko star., njegovim namestnikom. Mestna občina je priglasila tri poverjpnike in sicer: gg. Karola Jägra, Ivana Jagodica in Antona Šinkovca star. Dne 16. februarja 1913. se je vršila službena objuba za dobo dveh let. V preteklem društvenem letu sklepal je odbor v petih sejah. Požara sta bila dva in sicer: dne 6. maja v tovarni za izdelovanje perila gosp. Edmunda Kotzbeke in dne 9. novembra pri knjigovezu gosp. Viljemu Požgaju. Naše društvo prihitelo je v obeh slučajih takoj na lice mesta in se je posrečilo v najkrajšem času požar omejiti. Odbor naprosil je zavarovalnice za podporo v pokritje ogromnih stroškov pri požarih ter prejel podpore samo od naslednjih zavarovalnic: „Dunav“ in Graška vzajemna zavarovalnica, katerim izreče najtoplejšo zahvalo. Reševalni oddelek je nastopil v šestih slučajih. Skupnih vaj je bilo sedem. Društvo nastopilo je v 20 slučajih; deloma korporativno, deloma po deputacijah. Dne 4. maja odlikovan je bil vodnik Anton Drukar s častno kolajno za petindvajsetletno zaslužno delovanje na polju gasilstva in rešilstva. Konečno omeni, da šteje društvo 7 častnih, 69 podpornih in 52 izvršujočih članov. Tajnikovo poročilo se soglasno sprejme. — 3. Poročilo blagajnika. Blagajnik Ivan Pirc poroča, da je bilo v pretečenem društvenem letu skupnih prejemkov K 1263:36, skupnih izdatkov pa K 1816:92, tako da se je več izdalo nego prejelo K 553:56. Društveno premoženje iznaša K 866:65. Nato se izreče slavni mestni občini za redno letno podporo in cenjenim podpornim članom za njih prispevke najtoplejšo zahvalo. Poročilo blagajnika se soglasno odobri ter se mu na predlog načelnika podeli absolutorij in izreče najtoplejša zahvala za njegov trud in požrtvovalnost. — 4. Volitev treh delegatov za redni občni zbor „Okrajnega gasilske zveze štev. 8. v Kranju“. Na predlog blagajnika Ivana Pirca se soglasno sklene, da se voli per acclamationem ter se izvolijo delegatom naslednji: načelnik Janko Sajovic, tajnik Jurij Depoli in vodnikom reševalnega oddelka Franc Holzhaacker. — 5. Slučajnosti (samostalni predlogi). Ker se ne zglaših nihče k slučajnostim, zahvali se načelnik navzočim za udeležbo, jih navdušnje na

skupno in složno delovanje ter jih prosi, da ga tudi v naprej z isto vnemo in vztrajnostjo podpirajo v tem težavnem toda plemenitem poklicu v korist svojemu bližnjemu, kakor doslej. Konečno spominja se načelnik Najvišjega zaščitnika gasilstva Njega Veličanstva našega presvitlega cesarja ter veli navzočim zborovalcem, da mu zakličejo trikratni „Slava“ in zaključijo XXXV. redni letni občni zbor.

Odbor telovadnega društva „Sokol“ v Kranju sklenil je v svoji zadnji seji, da se odda telovadnico društvom v najem, če to ne moti telovadnih ur, za svoto K 60.—, za kar pa preskrbi vse potrebno, kakor prenos orodja, likanje dvorane, postavitve odra in stolov (lastnih) ter razsvetljava in kurjavo.

Prostovoljno gasilno društvo v Žabnici vabi na plesni venček, ki ga priredi v nedeljo, dne 25. t. m. 1914 v gostilniških prostorih g. I. Oblaka. Vspored: Srečolov, godba in ples. Pri plesu svira domača godba. Vstopnina za nečlane 1 K, za gasilce v kroju 50 v, za dame 40 v. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novega orodja, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Prostovoljno gasilno in reševalno društvo v Kranju pogostilo je kakor običajno vsako leto po občnem zboru, letos svoje moštvo pretelo nedeljo zvečer v gostilni podpornega člana g. Rajkota Marenčiča pri „Zlati ribi“, kjer je bila postrežba v vsakem oziru izborna. Tih sestankov se ne ve-sele samo gasilci, temveč tudi drugi prijatelji gasilnega društva. Vsaj je pa tudi lepa in neprisiljena zabava! Kje se boš pa potem zabaval, če v krogu gasilcev ne?! Za zabavo nam je skrbel tudi orkester godbe požarne brambe, ki je pod vodstvom kapelnika g. Pöschla igral prav pridno in dobro; pozna se, da je godba v drugih rokah. Da so se pe-le tudi domače fantovske pesmi, je samoobsebi umevno. Letos nas je pa presenetil g. Holz hacker s svojim skioptikom in s primernim predavanjem ter nam razkazal krasne skioptične slike čarobnih Benetk in slike duuajskega reševalnega društva od svojega početka, to je od leta 1883 naprej, pa do danes. Za te zadnje slike so se zlasti zanimali gasilci, vsaj so pa tudi poučljive zanje. G. Holz hackerju bi najtopleje priporočali, da bi s svojim skioptikom predaval tudi pri gasilnih društvih na deželi, in prepričani smo, da mu bodo vsi hvaležni, zlasti če jim bode razkazal slike dunajskega reševalnega društva, ki spada pod gasilsko stroko. Ta večer je bil čez vse lep in zabaven ter gre za to v prvi vrsti zahvala g. Holz hackerju. Veselih src smo se razšli v prijetni nadi, da nam g. Holz hacker prav kmalu priredi zopet kako predavanje, združeno s skioptičnimi slikami.

Plesni venček priredi prost. gasilno društvo v Godešiču v nedeljo, 18. januarja 1914 v gostilniških prostorih g. Ivana Zakotnika pri Škofjeloškem kolodvoru. Med odmorom: Srečolov in šaljiva pošta. Pri plesu igra domača godba. Vstopnina za nečlane 1 K, za gasilce v kroju 50 v, dame 20 v. Začetek točno ob 5. uri popoldne. Čisti dobiček je namenjen za poplačilo gasilnega Doma, zato se preplačila hvaležno sprejemajo.

„Teodora“ je naslov veliki tridejanski historični drami, ki jo predvaja kino J. Nadišar v soboto, nedeljo in ponedeljek. Film obsega dolgost 1000 metrov. Nadalje so na sporedu teh predstav še sledeče točke: aktualna slika, ki prinaša tedenske novice v modi, športu itd. „Gaumontov tednik“. Dalje naravni posnetek „Rilčasti medved“, ter veseloigri „Teta Berta“ in „Polidorjev gramofon“.

Za starinarje. Kranjsko okrajno glavarstvo razglašja: Ker se ponovno dogajajo slučajji, da se preiskujejo predzgodovinski grobovi takomenovani „tumuli“ ali gomile, od neveščih ljudi na popolnoma nestrokovnjaški način ter se pri tem marsikak dragocen predmet poškoduje ali uniči in se na drugi strani izkopani predmeti često prodajajo v inozemstvo, ne da bi se isti ponudili preje na tuzemskih prj tem v upoštevanje prihajajočih mestih v morebitni nakup, opozarja c. kr. okr. glavarstvo na naslednje predpise: 1. Nameravano prekopavanje predzgodovinskih in zgodovinskih nahajališč vsake vrste (tumuli, grobovi, ostanki naselbin itd.) v svrhu iskanja starinskih predmetov se mora poprej naznaniti c. kr. okrajnemu glavarstvu. 2. Tudi po navedenem naznanilu se ne sme poprej začeti s kopanjem, dokler ni potom c. kr. okrajnega glavarstva obveščeni konzervator, oziroma ravnatelj deželnega muzeja v Ljubljani določil način postopanja. 3. Za presojo lastniške pravice na naših predmetih so merodajna tozadevna določila obč. drž. zakonika. Vendar mora lastnik v slučaju, da bi jih nameraval prodati v inozemstvo, popreje naznaniti to c. kr. deželni vladi v Ljubljani v svrhu varovanja državne pre-kupne pravice. Prestopki teh predpisov se bodo v smislu cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854 drž. zak. št. 96 strogo kaznovali.

Planinski ples dne 1. februarja bode največja letošnja predpustna veselica v Ljubljani. Vršila se bode v vseh prostorih Narodnega doma. Dogovorno z damskim odborom se je določila razvrstitev sledeče: Velika dvorana bo prirejena samo za plesišče (svira celotni orkester Sokola I); v njenih stranskih prostorih se postavijo paviljoni za okrep-

čanje (kavarna, slašičarna, bufet in vinarna) in za cvetice. Mala dvorana in njeni stranski prostori so določeni za odpočitek, a bodo imeli tudi tri paviljone (za šampanjec, vinarno in bufet). V sokolski telovadnici bo drugo plesišče (svira ljubljanski društveni orkester); poskrbljeno bo pa tudi za postrežbo pri pogrnjenih mizah in pod galerijami bodo naviljoni za kavarno, vinarno in bufet. Tudi pri tem plesu je prevzel oskrbo pri paviljoniških damski odbor pod načelstvom ge. Franje dr. Tavčarjeve. Postreglo se bode z najboljšo domačo pijačo, s kavo, čajem in mrzlimi jestvinami. Veselični prostori ter vhod in stopnišče se skrbno okinčajo z zelenjem, planinskimi znaki in slikami; stopili bomo kakor v prijazno planinsko pokrajino.

Nesreča na ledu. Petletni Alojzij Kosec, sin delavke Antonije Kosec iz Pirnič pod Šmarno goro se je te dni drsal po ledu. Pri tem je padel in si zlomil levo roko. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

Za izseljence. Po naznanilu c. kr. trgovskega ministrstva se je o premoženju banke „First Second National Bank of Pittsburgh“ razglasil konkurz. Sanacija se sicer pričakuje, toda ni še zagotovljena zopetna otvoritev banke. Z ozirom na to pa bi bilo umestno, da morebitni tuzemski upniki imenovane banke svoje terjatve ob privitku tozadeznih dokazil priglasijo pri c. kr. konzulatu v Pittsburgu (Pensilvanija).

Učni tečaj za babice. Na c. kr. šoli za babice v Ljubljani se začne dne 1. marca 1914 učni tečaj za babice s slovenskim učnim jezikom. V ta učni tečaj se sprejmo ženske, ki še niso prestopile 40. leta svoje starosti in katere, ako so še neomožene, so dopolnile že 24 leto, ter so učnega jezika v besedi in pisavi zmožne. Pouk je brezplačen. Prosilke za sprejem se morajo do dne 28. februarja t. l. osebno zglasiti pri ravnateljstvu tukajšnje c. kr. šole za babice, ter prinesiti s seboj krstni in rojni list, eventualno poročni list, ali če so vdove smrtni list svojega moža, dalje oblastveno potrjeno npravstveno izpričevalo, potem od uradnega zdravnika pristojnega političnega oblastva izdano izpričevalo, da so zdrave ter telesno in dušno za uk sposobne, potem izpričevalo, da imajo cepljene koze ali da so iznova cepljene, ter tudi izpričevala, če jih imajo kaj. Za ta učni tečaj razpisanih je tudi devet ustanov učnega zaklada po 105 K s pravilnim povračilom za pot sem in nazaj. One ženske, ki hočejo prositi za eno teh ustanov, morajo svoje prošnje opremljene s poprej navedenimi listinami in zakonitim ubožnim listom do 10. februarja t. l. vložiti pri dotičnem c. kr. okrajnem glavarstvu, oziroma pri mestnem magistratu v Ljubljani.

Vodovod v Repnjah. Deželni odbor je sklenil prispevati k stroškom vodovoda v Repnjah, ki znašajo 15.000 kron, 30 odstotkov deželnega prispevka.

Sankališče na Lancovem pri Radovljici je vsled obilice snega v najboljšem stanju. Ljubitelje tega zimskega športa vabimo na to idilično sankališče z zavestjo, da jim ne bo žal, preživeti par uric v tej bajnolepi zimski pokrajini. Sankališče, dolgo skoro 1 kilometer — je prav složno, brez vratolomnih padcev, a kljub temu tako dobro izpeljano, da najde tudi najrazvajenejši sankuč svoje — točke, ki mu stavijo dokaj težko premagljive ovire nasproti. — Za pokrepčanje telesne izmučenosti mu pa kaj dobro služi v bližini nahajajoča se izborna oskrbovana gostilna J. Dernača. Pripominjamo, da imamo tu na sankališču že nekaj dni stalnega mraza — 7° C.

Telovadno društvo „Sokol“ na Jesenicah vabi vse brate in prijatelje društva na deveti občni zbor, ki se vrši v nedeljo 18. januarja ob 2. uri popoldan v telovadnici pri Ferjanu. Na zdar!

Sankaško in šmuško tekmo nameravajo prirediti tržaški in goriški športniki dne 8. februarja na sankališču Belvedere v Bohinjski Bistrici. Nadaljna poročila za to velezanimivo prireditev, ki obeta ravno sedaj, ko so snežne razmere tako izborne, veliko udeležbo, se bodo pravočasno objavila.

Žganjetoči. Kranjsko okrajno glavarstvo razglašja sledeče: Slabe posledice alkoholizma v socialnem, zdravstvenem in gospodarskem oziru, množče se od dne do dne, dajejo okrajnemu glavarstvu povod, omejiti žganjetoč še bolj, nego je bilo to določeno s tukajšnjima naredbama z dne 25. avgusta 1910 št. 19911 in 8. novembra 1911 št. 25308; ob enem pa se določajo z ozirom na posebne krajevne razmere in vpoštevši koristi tujskega prometa in turisticke, nekatere izjeme od dosedanje brez-pogojne prepovedi žganjetoča ob gotovih časih. V naslednjem navedene naredbe, izdane na podlagi § 54 točka 2. obrtnega zakona z dne 15. marca 1883, drž. zak. št. 39, po katerem je politična oblast upravičena in obvezana gostilničarske in krčmarske obrti v obrtniškem in policijskem oziru urejevati, stopijo v veljavo 1. januarja 1914. 1. V vsih krajih političnega okraja Kranj, izzemši mesti Kranj in Škofja Loka ter trga Tržič in Železniki, je sploh prepovedano žganje točiti in sicer tako gostilničarjem kakor tudi vsem drugim obrtnikom brez izjeme ob sobotah in dnevih pred prazniki od 5. ure popoldne do 5. ure zjutraj prihodnjega ponedeljka, oziroma onega dne, ki sledi prazniku. Prepovedan je tedaj žganjetoč odslej naprej ne samo ob nedeljah in praznikih dopoldan, ampak ob nedeljah

in praznikih ves dan do 5. ure zjutraj prihodnjega dne, vrhutega pa tudi že od 5. ure popoldan naprej ob sobotah in dnevih pred prazniki. 2. Ta prepoved velja tudi za Kranj, Škofjo Loko, Tržič in Železnike, a z izjemo, da je dovoljeno v teh štirih krajih onim obrtnikom, ki imajo koncesijo za žganjetoč, točiti ob nedeljah in praznikih od 7. ure zjutraj do 10 ure dopoldne žganje boljše kakovosti in sicer le konjak, brinovec, slivovec, sadjevec in rum. 3. V onih kavarnah in slašičarnah v Kranju, Škofji Loki in Tržiču, ki imajo pravico žganjetoča, se sme v pod 1 navedenih prepovedanih časih točiti le konjak, brinovec, slivovec, sadjevec, rum v čaju in likerje. Vsake druge vrste žganja in žganih opojnih pijač točiti, pa je prepovedano tudi po kavarnah in slašičarnah ob izvzetih časih. 4. Oni gostilničarji, ki imajo pravico prenočevanja tujcev, smejo došlim potnikom, ki si naroče prenočišče, postreči s konjakom, brinjevcem, slivovcem, rumom v čaju in z likerji. 5. V onih krajih pa, kamor zahajajo izletniki in turisti, smejo gostilničarji a le ti, tedaj nikakor ne tudi drugi z žganjetočem se pečujoči obrtniki, došlim tujcem, toraj izključno le izletnikom in turistom, v svrhu okrepčila nuditi konjak, brinovec, slivovec, rum s čajem in likerje. Prestopki te naredbe se bodo kaznovali v § 131. obrtnega zakona z denarnimi globami do 1000 K ali z zaporom do treh mesecev, in slučajno tudi z odtegnitvijo obrtne pravice.

Plesna veselica se vrši dne 18. t. m. v gostilni J. Hkavca na Javorniku. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina prosta.

Slovensko bralno društvo v Železnikih ponavlja v nedeljo 18. t. m. v salonu g. Thalerja burko s petjem v treh dejanjih „Moč uniforme“. Na sporedu je tudi še šaljivi prizor. Začetek ob 5. popoldne. Vstopnina: I. sedeži 80 vin., II. sedeži 50 vin., stojišča 30 vin.

Telovadno društvo „Sokol“ v Železnikih priredi plesni venček v nedeljo, dne 25. januarja 1914 v prostorih brata Gabrijela Thalerja. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Svira domača godba „Žeja in Lakota“. Vstopnina za osebo 1 K, dame proste.

Razno.

Čeden duhovnik. Pred porotniki v Nevjorku je stal minole tedne katoliški kaplan Janez Šmid, ki je doma v Aschaffenburgu na Bavarskem. Zaprlji so ga sredi septembra, ker je umoril svojo kuharico Ano Aumüller, ki je doma na Ogrskem. Dalje je priznal, da je ponarejal denar in uradne listine, porabljal tuj denar, ter nosečim ženskam pomagal, da so splovile telesni sad. Priznal je to še-le tedaj, ko se ni mogel več drugače zagovarjati, a skušal je zasukati stvar tako, kakor bi bil vse to storil v verski blaznosti. Povedal je, da je Ano Aumüller neizrečeno ljubil ter ji za to na povelje božje in po ukazu svete Elizabete v spanju z velikim nožem odrezal glavo ter del nje krvi popil kot „Abrahamovo daritev“. A poizkus, zvaliti vse zločine na versko blaznost, se mu ni posrečil. Preiskava je namreč dognala prav presenetljiva dejstva. Policija je poizvedela kar za štiri stanovanja, katera je imel Šmid najeta in sicer vsako pod drugim imenom in za drug namen. V župnišču je bil „prečastiti“ dr. Janez Šmid. V stanovanju, v katerem je izvršil umor, je nastopal kot A. van Dyke. Kot Jakob Šneider si je najel drugo stanovanje, da je imetje umorjenke tamkaj skrnil. V tretjem stanovanju je imel delaynico za ponarejevanje deset in dvajset dolarskih bankovcev in v četrtem je pod imenom John D. Šmidt nemoteno ljubil ženske. Ko so mu dokazali ponarejevanje bankovcev, je postal kar hipno trenze ter s tem priznal, da je versko blaznost le hlinil. Ženske je pridobil ali v spovednici ali pod imenom dr. Moliere. Ako niso pomagale po njem narejene pilule, je pa pomagal z operacijami, katere je tudi sam izvršil. Med ženskami njegove fare je bil posebno priljubljen, ker jim je vedno postregel z dobrimi nasveti in drugimi prijetnostmi. Zatorej se tudi ni čuditi, da ga je začela sovražiti njegova kuharica Ana Aumüller, ko je izvedela od zdravnika, da je iztaknila pri njenem kaplanu spolno bolezen. V zdravnikovi navzočnosti je dekle zažugalo kaplanu, da ga zabode. Koj za tem si je najel kaplan Šmid stanovanje, v katero se je ob polnoči 2. septembra 1913 priplazil, da tamkaj umori svojo spečo ljubico. Z velikim kuhinjskim nožem ji je odrezal glavo, truplo razžagal na kosce ter jih potem polagoma znosil v čoln, veslal po Hudson reki navzgor ter zmetal kose v vodo. Ostale je zažgal v peči. Nož in žago si je že osem dni prej kupil, torej znak, da je ta zločin že davno nameraval ter ga hladnokrvno in pri polni zavesti izvršil. Skoro gotovo je tudi, da jo ni zato usmrtil, ker se je je bal, a dekle je vedelo preveč kaplanovih tajnosti in zato je moralo umreti. Kot dobra farovška kuharica je Ana nadomestila kaplanu gospodinjjo in ko je postala pri tem noseča in kaplanove pilule niso pomagale, je izvršil na njej operacijo. Koj za tem pa jo je umoril. Marsikatero teh kaplanovih lumparij so tudi vedeli njegovi cerkveni predstojniki, a zatisnili so vedno oko. Zato pa se je Šmid izkazal hvaležnega na političnem polju. Bil je glavni agitator proti naprednjakom. Z globokim prepričanjem je pridigoval proti lju-

bezni ter se v obili meri sam udajal ljubezenskim sladkostim. Grmel je proti onim, ki se dotaknejo tujega imetja, a kradel sam kakor sraka cerkveno premoženje. Rohnel je proti bogastvu, a sam ponarejal denar. Proklinjal je one, ki ne skrbe, da bi imeli dovolj otrok, a sam je s pilulami in operacijami pomagal, da se jih je kolikor mogoče malo rodilo. — Koj, ko so ga zaprli, je duhovščina skrbela za to, da ga predstavlja kot blaznega in res se ji je posrečilo pridobiti dva porotnika. Ker pa mora v Ameriki vsa porotna klop enoglasno potrditi krivdo, se toraj ni mogla izreči obsodba. Vsa obravnava se bo toraj še enkrat morala vršiti pred drugimi porotniki.

Velika železniška nesreča. Iz Krakova poročajo: Na železniški progi Lvov-Krakov je izbruhnil na postaji Bela Dolina ogenj v osebnem vlaku, ki je vozil 800 ruskih delavcev. Enemu izmed delavcev je eksplodirala steklenica z bencinom. Nastal je požar, ki se je hitro razširil. Vlak so ustavili, ko je bil vlak že v plamenih in je ogenj švigal iz oken. Delavci so poskakali iz gorečega vlaka na drug tir, po katerem pa je privozil brzovlak, katerega strojevodja vsled megle ni videl, da tir ni prost. Brzovlak je zavozil med delavce. Dvajset delavcev je bilo ubitih, šestdeset pa težo ranjenih.

Nagrada pobožnim ovcam. V kongregacionalistični cerkvi v Cincinnati dajejo pridnim obiskovalcem cerkve zaston zajtrk. Lonček juhe ali kave in obložen kruh. Oni, ki nimajo prenočišča, se smejo čez dan prespati na mehkih cerkvenih klopeh. Duhovniki so celo tako prijazni, da dovolijo poslušalcem pri pridigi kaditi iz pipe.

Ako še niste? Pošljite naročnino!

Loterijske številke:

Dunaj	3. januarja	89	66	71	49	48
Brno	7. "	40	90	44	42	6
Gradec	7. "	6	68	17	54	70
Inomost	7. "	2	73	66	15	64
Linc	10. "	25	30	86	73	31
Praga	14. "	82	23	53	76	18
Lvov	14. "	54	68	80	24	62
Trst	14. "	29	20	3	49	1

Domača plesna veselica

jutri v nedeljo, 18. januarja 25

v Kolodvorski restavraciji

Prostovoljna vstopnina v prid
Ciril-Methodove družbe.

Pisarna za urejevanje splošnih
gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercialne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpologo. 120 52—21

Gostilniška oprava

mize, stoli, kozarci
in druge potrebščine se ceno prodajo
na Kokrici (pri Boštetu).

VABILO

na

plesni venček

katerega priredi

prostovoljno gasilno društvo v Žabnici

v nedeljo, dne 25. januarja 1914
v gostilniških prostorih g. I. Oblaka.

VSPORED:

Godba. Srečolov. Ples.

Pri plesu svira domača godba.

Vstopnina za nečlane 1 K, za gasilce v
kroju 50 vinarjev, dame 40 vinarjev.

Začetek točno ob 4. uri popoldne.

K obilni udeležbi vabi
odbor.

Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novega orodja, se
preplačila hvaležno sprejmejo.

E 617. 13.

3

Dražbeni oklic.

Prodado se dne 26. januarja 1914 in naslednje dni dopoldne ob 9. uri v Kranju, hiš. št. 186 an

javni dražbi

velika zaloga čevljev, usnja, vseh pritiklin za
čevlje, kakor tudi vsakršnih čevljarskih
potrebščin.

C. kr. okrajna sodnija Kranj

oddelek III, dne 17. januarja 1914.

:: ODVETNIK ::

DR. FERDO ČERNE

naznanja, da je otvoril

svojo pisarno v Kranju
(v hiši „Pri Fajfarju“ — vhod zadaj)

==== Uradne ure: 8—12. in 3—6. ====

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg 20 52—1

Trgovina z moško obleko. — Prodaja raznega sukna in štofov
za moške obleke. — Ravno tam lastna delavnica za obleke,
ki se po naročilu dobro, ceno in nujno izgotove.

Kokriško predmestje

v lastni hiši zaloga šivalnih strojev in potrebščin. Ravno tam
gostilna, kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem
vedno z dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Kino J. Nadišar

Vsako soboto in nedeljo predstave.
Nov spored!

18 2—2

Vinski sodi

še v dobrem stanu se prodajo
pri Verbenu (v kotu)
v Kranju št. 148.

Glavna zaloga pri Peter Majdiču
Merkur, in Franc Dolenzu v Kranju.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

10 52-3

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

9-3

RUDOLF RUS

urar in trgovec

poleg lekarne v Kranju.

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja za-
loga ur, zlatnine in
srebrnine. — Vsake
vrste ščipalniki in
očala. Ročne in žepne električne svetilke.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštnine prosti.

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Trbovljski in češki premog.

Nakup suhih gob in deželnih pridelkov.

Kolodvorska restavracija

priporoča

8 52-3

vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo

Tiskarna „Sava“ v Kranju

Vizitke, poročna naznanila, zavitke, pisma,
račune, bolete, jukste, vabila, lepaki, posmrtnice,
cirkularji, troškovniki, letaki, trgovske karte,
knjige v vseh velikostih, brošure, časopisi ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Previdni

kolesar lahko prihrani mnogo časa in denarja, ako v zimski seziji pusti svoje kolo po strokovnjaku preiskati.

Ne zamudite toraj vposlati svoje kolo v pregled podpisani tvrdki, ki bo delo ob najnižji ceni, strogo solidno in v najkrajšem času strokovnjaško dovršila.

Vsako pri nas popravljeno kolo se na željo brezplačno hrani ao spomladi v naših nalašč za io primernih prostorih.

Karel Čamernik & Co.

Specijalna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli. Mehanična delavnica in garaža.

Ljubljana, Dunajska cesta 9—12.

7 10-3

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

6-3

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

157-9

Odda se

stanovanje

obstoječe iz 3 sob, kuhinje in pritliklinami

za 1. februar 1914.

Podatki pri upravnistvu tega lista.

Cenjenim gostom in prijateljem naznanjava, da sva **opustila**

gostilno na Kokrici

23

Ko se zahvaljujeva za izkazano nam naklonjenost, prosiva, da se nama ohrani ista tudi v naprej.

Velespoštovanjem

Ivan in Ana Podlesnik.

Pozor! Priporoča se **Pozor!**

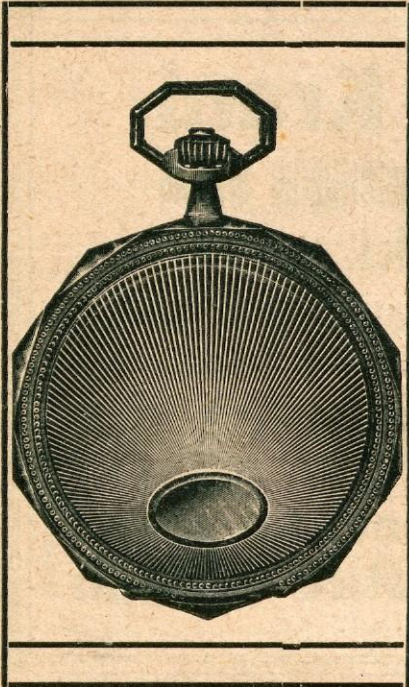
tovarna žime za žimnice M. MASTERL

Stražišče pri Kranju :: Gorenjsko

Ustanovljeno l. 1844. 19 5-1

Izdelovanje vsakovrstne žime za žimnice in drugo od najnavadnejše do najfinejše. Cene nizke. Postrežba točna in solidna.

Domače slovensko podjetje!

Ivan Levičnik
urar in trgovec v Kranju
Velika zaloga
ur, zlatnine in srebrnine
Optični predmeti
Najcenejša prilika za nakup
ženinom in nevestam.
Cene brez konkurence
Postrežba
Solidna.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

5 52-3

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Vsaki dan zvečer

Kavarna-Zvezda

KONCERT

Paganini-
orkestrion

Vinotoč in zajutrkovalnica

16 52-3

Zdravko Krajnc, Kranj

Trgovina delikates, špecerije in deželnih pridelkov.

ženinom!

Najstarejša
trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovejšega in najboljšega manufakturnega blaga. Posebno se priporoča

ženinom in nevestam

za nakup bal

3 52-3

ker ima v tem blagu največjo izbero.

Tomazevo žlindro

in vsa druga

umetna gnojila

po najnižji ceni priporoča

174 3-2

tvrdka „MERKUR“, Peter Majdič,
KRANJ